

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 15. detsember 2015
(OR. en)

15356/15

ELARG 73
COWEB 150

MENETLUSTE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 15234/15 ELARG 70 COWEB 148

Teema: LAIENEMINE NING STABILISEERIMIS- JA
ASSOTSIEERIMISPROTSESS
– Nõukogu järelused

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järelused laienemise ning stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi kohta, mille nõukogu võttis vastu 15. detsembril 2015.

ÜLDASJADE NÕUKOGU**NÕUKOGU JÄRELDUSED LAIENEMISE NING STABILISEERIMIS- JA
ASSOTSIEERIMISPROTSESSI KOHTA**

1. Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni 10. novembri 2015. aasta teatise ELi laienemisstrateegia kohta, eduaruanded Türgi, Montenegro, Serbia, endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi, Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina ning Kosovo* kohta, ning neis sisalduvad järeldused ja soovitused. Nõukogu tervitab komisjoni suuremat keskendumist praegusele olukorrale, rohkemate suuniste andmisele ja aruandluse täiendavale ühtlustamisele.
2. Nõukogu kordab kooskõlas 14.–15. detsembril 2006 Euroopa Ülemkogu poolt heaks kiidetud uuendatud laienemiskonsensusega ja nõukogu 16. detsembri 2014. aasta järeldustega, et laienemine on endiselt üks Euroopa Liidu olulisemaid poliitikaid ning investering meie maailmajao rahu, demokraatia, julgeoleku ja jõukuse heaks. Sellega seoses kordab nõukogu taas ELi kindlat toetust Lääne-Balkani riikide Euroopa Liiduga ühinemise väljavaatele. Türgi on jätkuvalt oluline partner paljudes valdkondades. Aktiivsed ja usaldusväärsed ühinemisläbirääkimised, mille puhul järgitakse ELi kohustusi ja kindlaksmääratud tingimuslikkust, aitavad saavutada ELi ja Türgi vaheliste suhete täieliku potentsiaali.
3. Kooskõlas nõukogu varasemate järeldustega ning Kopenhaageni poliitiliste kriteeriumide ja stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi raames, mis jäävad suhetes Lääne-Balkani riikidega ühiseks raamistikuks, kinnitab nõukogu taas vajadust rakendada vastavalt uuendatud laienemiskonsensusale õiglaseid ja rangeid tingimusi ja saavutustel põhineva hindamise põhimõtet, koos ELi igakülgse suutlikkusega integreerida uusi liikmeid.

* Kõnealune määratlus ei piira Kosovo staatust käsitlevaid seisukohti ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/1999 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

4. Nõukogu omistab jätkuvalt suurt tähtsust laienemisprotsessi usaldusväärsusele, mis on endiselt ülioluline reformide läbiviimise tempo säilitamiseks. Üldsuse tuge laienemisele ning laienemisest tuleneva kasu ja kohustuste mõistmist tuleks edendada parema strateegilise kommunikatsiooni kaudu. Nõukogu jääb ootama komisjoni ja Euroopa välisteenistuse kava oma jõupingutuste ja meetmete hoogustamiseks ning liikmesriikide ja partnerite jätkuvat osalust kõnealuses valdkonnas. Nõukogu tervitab komisjoni jätkuvaid jõupingutusi keskenduda protsessi varases etapis rohkem tegelemisele põhireformidega, eelkõige õigusriigi põhimõtte küsimustele, põhiõigustele, majanduslikule arengule ja konkurentsivõimele ning demokraatlike institutsioonide tugevdamisele ja avaliku halduse reformile.
5. Õigusriigi põhimõte on ELi aluseks olev põhiväärtus, mis on nii laienemisprotsessi kui ka stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi keskmeks. Õigusriigi põhimõtte tugevdamine, muu hulgas kohtureformide teel ning organiseeritud kuritegevuse ja korruptsiooni vastase võitluse kaudu, ning põhiõigused, muu hulgas vähemuste hulka kuuluvate isikute õigused, rahvusvähemuste mittediskrimineeriv kohtlemine ning võitlus haavatavate rühmade, nagu romade, lesbide, geide, biseksuaalide, trans- ja intersooliste inimeste diskrimineerimisega, on jätkuvalt olulisimad töösuunad. Nõukogule valmistavad tõsist muret puudujäägid sõna- ja meediavabaduse valdkonnas, millega tuleks otsustavalt ja tõhusalt tegelda. Samuti on vaja teha täiendavat tööd soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks. Olulise tähtsusega on demokraatlike institutsioonide nõuetekohane toimimine, mis nõuab kaasavat poliitilist dialoogi ja kompromisse, eelkõige parlamentides, ning avaliku halduse reform. Tagada tuleb kodanikuühiskonna organisatsioone soodustav keskkond. Jätkusuutliku majandusarengu tagamiseks on vaja täiendavaid jõupingutusi majanduse juhtimise, konkurentsivõime, ärikeskkonna, majanduskasvu ja töökohtade loomise parandamiseks. Kõigis neis valdkondades tuleb saavutada reformide usaldusväärne rakendamine, mis annab käegakatsutavaid tulemusi.

6. Heanaaberlikud suhted ja piirkondlik koostöö on nii laienemisprotsessi kui ka stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi olulised elemendid ning aitavad kaasa jõukuse, stabiilsuse ja leppimise saavutamisele ning kahepoolsete lahendamata küsimuste ja minevikupärandite käsitlemist soosiva õhkkonna loomisele. Üldiselt on vaja kahepoolsete lahendamata vaidluste, sealhulgas piirivaidluste käsitlemiseks jätkuvaid jõupingutusi tagamaks, et need vaidlused ei kahjustaks ühinemisprotsessi. Lahendamata vaidlused ja küsimused tuleks lahendada kooskõlas rahvusvahelise õiguse ja väljakujunenud põhimõtetega, sealhulgas rakendades õiguslikult siduvaid lepinguid, muu hulgas õigusjärgluse küsimusi käsitlevat lepingut.
7. Nõukogu tervitab Kagu-Euroopa ja Lääne-Balkani riikide positiivset arengut piirkondliku koostöö valdkonnas, eelkõige piirkonna ja ELi vahelise ühenduvuse edendamisel ning ühenduvust käsitleva tegevuskava osas. Nõukogu toetab täiel määral kaasavat piirkondlikku koostööd tugevdavaid algatusi ja struktuure. Nõukogu tervitab samuti minevikupärandi seljataha jätmiseks, leppimise soodustamiseks ning kaasava piirkondliku koostöö toetamiseks tehtud jõupingutusi, sealhulgas salliva õhkkonna edendamise ja vihkamist õhutavate avalduste kõigi vormide või sõjaaegse retoorika hukkamõistmise kaudu. Nõukogu kordab vajadust vältida mis tahes pingete tekitamist ja tegevust, mis võiks kahjustada heanaaberlikke suhteid ja vaidluste rahumeelset lahendamist. Sellega seoses on vaja pidevaid jõupingutusi, sealhulgas kõigi vähemuste kaitset, tagades kõigile kodanikele võrdsed õigused ning käsitledes kadunud isikutega ja pagulaste tagasipöördumisega seotud küsimusi. Nõukogu toonitab vajadust jätkuvalt käsitleda kohalikke sõjakuritegusid ja sõjakuritegude eest karistamata jätmist ning tagada vastutusele võtmine, tehes sealjuures täielikult koostööd endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtu, EULEXi eriuurimisrühma ja erikohtutega ning toetades nende tööd.
8. Tunnistades eelkõige kodanike viisanõudest vabastamise tähtsust, julgustab nõukogu komisjoni jätkama kõigi viisanõude kaotamise tingimuste täitmise tähelepanelikku jälgimist, sealhulgas oma järelemeetmete mehhanismi kaudu. Nõukogu julgustab asjaomaseid ametiasutusi aktiivselt jätkama oma jõupingutusi, et võtta kõik vajalikud meetmed viisavaba reisimise korra kuritarvitamise vastu.

9. Nõukogu rõhutab, et üha tähtsam on veelgi süvendada koostööd välispoliitika küsimustes ning viia oma seisukohad järk-järgult vastavusse ELi välispoliitikaalaste seisukohtadega, eelkõige seal, kus kaalul on olulised ühised huvid, näiteks piiravate meetmete küsimuses.
10. Kooskõlas riigipeade ja valitsusjuhtide 12. veebruari 2015. aasta mitteametliku kohtumise suuniste ja nõukogu järeldustega Euroopa Liidu sisejulgeoleku uuendatud strateegia (2015–2020) kohta, tuleb nõukogu meelde, kui tähtis on tõhustatud koostöö Lääne-Balkani riikide ja Türgiga, et võidelda terrorismi vastu, eelkõige seoses ebaseadusliku tulirelvakaubanduse, terrorismi rahastamise, radikaliseerumise vältimise ja sellevastase võitluse ning tugevdatud piirikontrolliga, kasutades parimal moel ära selliseid piirkondlikke platvorme nagu Lääne-Balkani terrorismivastane algatus ja Salzburgi foorum. Nõukogu kutsub Lääne-Balkani partnereid tõhustama ebaseadusliku tulirelvakaubanduse vastaseid õiguslikke ja operatiivmeetmeid, eelkõige parandades olemasolevate andmebaaside kasutamist ja teabevahetust. Komisjonil palutakse selle küsimusega tegelda oma ühinemiseelse abi raames.
11. Nõukogu tunnustab Türgit ja Lääne-Balkani riike, praegu eelkõige Serbiat ja endist Jugoslaavia Makedoonia vabariiki jõupingutuste eest tegelemisel pagulas- ja rändekriisiga, mis on kõnealust piirkonda tõsiselt mõjutanud. Nõukogu kutsub üles suurendama ELi ja piirkonna vahelist ning piirkonnasisest koostööd. Seda on olukorra edasiseks käsitlemiseks vaja teha kiiremas korras, et tuvastada kaitset vajavad isikud, anda abi, tagada ELi välispiiride kaitse, võidelda inimkaubanduse ja rändajate ebaseaduslikult üle piiri toimetamise vastu ning ennetada ebaseaduslikku rännet. Nõukogu kutsub üles jätkuvalt rakendama Vahemere idaosa ja Lääne-Balkani rändetee teemalise kõrgetasemelise konverentsi avalduses sisalduvaid soovitusi. EL kasutab laienemisprotsessi ning stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi käigus kättesaadavaid rahastamisvahendeid ja tehnilist abi, muu hulgas ühinemiseelse abi rahastamisvahendit (IPA II), koostöö tugevdamiseks ja toetuse pakkumiseks kõnealuses valdkonnas.

12. Nõukogu tuletab meelde jätkuvat ELi rahalist abi laienemisprotsessi ning stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi jaoks, eelkõige uue ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA II) kaudu, mille puhul keskendutakse peamistele prioriteetidele ning suuremale sidususele rahalise abi ja üldiste edusammude vahel, mida on tehtud ühinemiseelse strateegia rakendamisel, suurema eelarvelise toetuse andmisel ja projektide prioriseerimisel.

LAIENEMINE

TÜRGI

13. Nõukogu kinnitab taas, kuivõrd oluliseks ta peab ELi suhteid Türgiga, kes on kandidaatriik ja liidu oluline partner, nagu toonitati hiljutisel ELi-Türgi juhtide kohtumisel. EL peaks jääma Türgi poliitiliste ja majandusreformide toetajaks. Nõukogu tervitab seda, et Türgi uus valitsus kinnitas hiljuti taas pühendumust ELiga ühinemisele. Tuletades meelde Euroopa Ülemkogu 15. oktoobri 2015. aasta järeldusi, tuleb ühinemisprotsessile anda uus hoog läbirääkimistel edusammude saavutamiseks vastavalt läbirääkimisraamistikule ja nõukogu asjaomastele järeldustele. Sellega seoses tervitab nõukogu 17. peatüki (majandus- ja rahapoliitika) avamist 14. detsembril 2015. Nõukogu on valmis Türgit täielikult toetama, kui viimane kavatseb intensiivistada tööd kehtestatud avamiskriteeriumide täitmiseks, eelkõige 5., 8. ja 19. peatüki osas. Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni kavatsuse esitada mitut peatükki käsitlevad ettevalmistavad dokumendid 2016. aasta esimeses kvartalis, ilma et see mõjutaks liikmesriikide seisukohti. Türgi saab läbirääkimisprotsessi kiirendada, tehes edusamme avamiskriteeriumide täitmisel, vastates läbirääkimisraamistiku nõuetele ja austades oma lepingulisi kohustusi ELi suhtes.

14. Sellega seoses ning ELi-Türgi juhtide hiljutise kohtumise tulemustele tuginedes tervitab nõukogu ulatuslikku ja sidusat strateegilist tegevust ning kõikehõlmavat ja korrapärast poliitilist dialoogi kindlaksmääratud raamistikus, sealhulgas ministrite tasandil. Samuti tervitab nõukogu koostööd Türgiga sellistes ühist huvi ja ühiseid väljakutseid pakkuvates olulistest valdkondades nagu ränne, terrorismivastane võitlus, energeetika, majandus ja kaubandus, sealhulgas tolliliit, nagu on ette nähtud nõukogu 16. detsembri 2014. aasta järeldustes. Need olulised tegevused täiendavad ühinemisläbirääkimisi ja nõukogu on valmis loodud raamistikis koostööd Türgiga edasi arendama. Nõukogu palub Türgil kooskõlas läbirääkimisraamistikuga viia oma poliitika järk-järgult vastavusse ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga.
15. Nõukogu tunnustab Türgit lahkuse eest enam kui kahe miljoni Süüria pagulase vastuvõtmisel ja nende vajaduste käsitlemisel. Nõukogu avaldab heameelt pagulasi ja rände haldamist käsitleva ELi-Türgi ühise tegevuskava aktiveerimise üle 29. novembril 2015, osana terviklikust koostöökavast, mis põhineb jagatud vastutusel, vastastikustel kohustustel ja nende täitmisel. Nõukogu jääb ootama selle kava kiire ja tõhusa rakendamise jälgimist tihedas koostöös komisjoniga, eelkõige selleks, et saavutada tulemusi ebaseaduslike rändajate sissevoolu pidurdamisel ja inimesi ebaseaduslikult üle piiri toimetavate võrgustike lammutamisel.

16. Nõukogu märgib positiivselt, et oma õigusaktide ELi *acquis*'ga kooskõlla viimisel on Türgi paljudes valdkondades saavutanud hea valmisoleku taseme, eelkõige majanduskriteeriumide osas. Terve rida arenguid tekitab aga tõsist muret. Türgil tuleb kiiremas korras kõrvaldada komisjoni aruandes tuvastatud tõsised puudused ja nendega täiendavalt tegelda, eelkõige õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste valdkondades. Kiiremas korras tuleks teha samme eelkõige selles suunas, et pöörata tagasi kohtusüsteemi sõltumatuse ja erapooletuse õhnestamine ning märkimisväärsed tagasilöögid sõnavabaduse ja kogunemisvabaduse valdkonnas. Nõukogu märgib erilise murega kriitilise meedia, ajakirjanike, kirjanike ning sotsiaalmeedia platvormide ja kasutajate suhtes algatatud kohtumenetlusi. Nõukogu kutsub Türgit üles tagama võimude lahususe põhimõtte ning inimõiguste, sealhulgas naiste, laste ja vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste, usuvabaduse ja omandiõiguse täielik järgimine ning tugevdama kõigi Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuste täitmist. Nõukogu tuletab meelde, et Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 46 kohaselt peavad konventsiooniosalisel järgima kohtu lõplikke otsuseid kõigis nende osalusega kohtuasjades. Samuti peaks olema prioriteediks tegelemine teiste oluliste valdkondadega (näiteks korruptsioonivastane võitlus), kus on tehtud vähe edusamme või puuduvad need täiesti. Selleks, et neid ja teisi küsimusi käsitleda, leiab nõukogu, et koostöö tõhustamine õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste valdkonnas toob Türgit ELile lähemale. Seoses sellega võtab nõukogu teadmiseks komisjoni kohustuse viia 2016. aasta esimeses kvartalis lõpule ettevalmistav töö kõnealustes olulistes valdkondades, ilma et see piiraks liikmesriikide seisukohti.
17. Nõukogu mõistab hukka kõik Türgis toimepandud terrori- ja vägivallaaktid ning väljendab oma solidaarsust Türgi elanikkonnaga. Nõukogu annab lubaduse toetada terrorismivastast võitlust, austades samal ajal inimõigusi, põhivabadusi ja rahvusvahelist õigust.
18. Seoses olukorraga Kagu-Türgis kutsub nõukogu üles viivitamatult lõpetama terroristide vägivald ja kutsub osapooli tungivalt üles alustama uuesti rahukõnelusi, mille eesmärk on leida Kurdi küsimuses püsiv poliitiline lahendus. See võimaldaks teha lõpu kõnealuse probleemiga seotud terrorismile ning aitaks kaasa piirkonna majanduslikule ja sotsiaalsele arengule.

19. Viisanõude kaotamise osas märgib nõukogu, et ELi ja Türgi vahelise ühise pagulasi ja rände haldamist käsitleva tegevuskava edukas rakendamine võiks aidata kiirendada viisanõude kaotamise tegevuskava täitmist kõigi osalevate liikmesriikide suhtes. Pidades kahetsusväärseks Türgi poolt sellega seoses tehtud ühepoolseid avaldusi, millel ei ole õiguslikku mõju, toonitab nõukogu, kui oluline on nii tagasivõtulepingu kui viisanõude kaotamise tegevuskava täielik ja tulemuslik rakendamine kõigi ELi liikmesriikide suhtes, sealhulgas justiits- ja siseküsimustes tehtav koostöö ning kõigi ELi liikmesriikide kodanike mittediskrimineeriv viisavaba juurdepääs Türgi territooriumile. Kuni selle saavutamiseni jääb prioriteediks olemasolevate kahepoolsete tagasivõtulepingute ning Türgi ja ELi liikmesriikide vahelistes sarnastes lepingutes sätestatud tagasivõttu käsitlevate sätete nõuetekohane rakendamine ning kõigi ELi liikmesriikidega ühiste piiride tugevdamine. Nõukogu jääb ootama komisjoni järgmisi aruandeid Türgi edusammude kohta viisanõude kaotamise tegevuskava nõuete täitmisel 2016. aastal.
20. Kooskõlas läbirääkimisraamistikuga ning varasemate Euroopa Ülemkogu ja nõukogu järeldustega kordab nõukogu, et Türgi peab pühenduma ühemõtteliselt heanaaberlike suhete arendamisele ning vaidluste rahumeelsele lahendamisele vastavalt Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirjale, pöördudes sealhulgas vajaduse korral Rahvusvahelisse Kohtusse. Sellega seoses väljendab liit veel kord tõsist muret ja soovitab Türgil tungivalt vältida liikmesriikide vastu suunatud mis tahes ähvardusi või tegevust, pingete tekitamist ja tegevust, mis kahjustab heanaaberlikke suhteid ja vaidluste rahumeelset lahendamist. Lisaks rõhutab EL taas kõigi ELi liikmesriikide suveräänseid õigusi. Nende hulka kuulub muu hulgas õigus kooskõlas ELi *acquis* ja rahvusvahelise õigusega, sealhulgas ÜRO mereõiguse konventsiooniga sõlmida kahepoolseid lepinguid ning uurida ja kasutada oma loodusvarasid; EL rõhutab samuti vajadust austada liikmesriikide suveräänseid õigusi oma territoriaalmere ja õhuruumi üle. Nõukogu tuletab meelde, et Euroopa Ülemkogu väljendas oma 24. oktoobri 2014. aasta järeldustes tõsist muret pingete taastekkimise pärast Vahemere idaosas ja kutsus Türgit tungivalt üles ilmutama vaoshoitust ja austama Küprose suveräänseid õigusi oma territoriaalmere üle ning Küprose suveräänseid õigusi oma majandusvööndis.

21. Meenutades oma 11. detsembri 2006. aasta järeldusi ja 21. septembri 2005. aasta deklaratsiooni, märgib nõukogu sügava kahetsusega, et vaatamata korduvatele üleskutsetele keeldub Türgi jätkuvalt täitmast oma kohustust rakendada täielikult ja mittediskrimineerivalt kõikide liikmesriikide suhtes assotsieerimislepingu lisaprotokolli, mille täitmine võiks läbirääkimisteprotsessi oluliselt kiirendada. Kuna nimetatud küsimuses ei ole edasiminekut, säilitab nõukogu oma 2006. aasta meetmed, millel on jätkuv mõju läbirääkimiste edenemisele. Pealegi ei ole Türgi kahjuks seni saavutanud edu enda ja Küprose Vabariigi vaheliste suhete vajalikus normaliseerimises. Nõukogu tuletab meelde oma seisukohta, mis käsitleb ELi liikmesriikide ühinemist rahvusvaheliste organisatsioonidega. Nõukogu kordab, et ühinemisprotsessi vajalik komponent on kõigi liikmesriikide tunnustamine. Nõukogu palub komisjonil jätkata 21. septembri 2005. aasta deklaratsioonis käsitletud küsimuste tähelepanelikku jälgimist ja esitada nimetatud küsimuste kohta ülevaade oma järgmises aastaaruandes. Selle alusel jätkab nõukogu saavutatud edu tähelepanelikku jälgimist ja läbivaatamist kooskõlas oma asjakohaste järel dustega. Nõukogu kordab oma üleskutset teha viivitamata edusamme.
22. Nõukogu tervitab poolte osalemist Küprose probleemi lahendamisel, millest annab tunnistust 11. veebruari 2014. aasta ühisdeklaratsioon ja mida taas kinnitas 30. oktoobri 2015. aasta avaldus. Märkides viimase aasta jooksul toimunud arengut paremuse poole ning nagu läbirääkimiste raamistikus on rõhutatud, ootab nõukogu, et Türgi toetaks aktiivselt läbirääkimisi, mille eesmärk on saavutada Küprose probleemi õiglane, igakülgne ja kestev lahendamine ÜRO raamistikus, vastavalt ÜRO Julgeolekunõukogu asjakohastele resolutsioonidele ja kooskõlas ELi aluspõhimõtetega. Türgi võetavad kohustused ja konkreetne panus sellise igakülgse kokkuleppe saavutamiseks on endiselt väga olulised.

MONTENEGRO

23. Nõukogu tervitab jätkuvaid edusamme ühinemisläbirääkimistel Montenegroga. Nõukogu märgib positiivselt ära õigusriigi valdkonda käsitleva õigusraamistiku paranemise ning uute institutsioonide asutamisel tehtud töö. Terve läbirääkimisprotsessi tempo jaoks on nüüd oluline, et kogu õigusriigi süsteem hakkaks andma konkreetseid tulemusi, eelkõige korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse valdkonnas. Täiendavaid edusamme on vaja teha, et tagada sõna- ja meediavabadus, jätkata avaliku halduse reformi, tugevdada institutsioonide sõltumatust ja parandada ettevõtluskeskkonda.
24. Nõukogu kutsub kõiki erakondi üles vastutustundlikkusele ning taasühinema konstruktiivse dialoogiga, milles parlament on poliitilise arutelu kõige olulisemaks foorumiks. Samuti on oluline tagada uue valimisseaduse täielik rakendamine.
25. Nõukogu märgib rahuloluga Montenegro positiivset rolli piirkondliku koostöö edasisel arendamisel ja heanaaberlike suhete edendamisel. Samuti tunnustab nõukogu Montenegrot välispoliitika küsimustes tehtava koostöö eest ning eelkõige oma seisukohtade täieliku vastavusseviimise eest ELi välispoliitikaalaste seisukohtadega.
26. Nõukogu jääb ootama ühinemiskonverentsi järgmist konverentsi 21. detsembril 2015 ning järgmiste läbirääkimispeatükkide avamist.

SERBIA

27. Nõukogu tervitab Serbia poolt viimasel aastal tehtud olulisi samme, mille tulemusena avatakse 14. detsembril 2015 toimuval ühinemiskonverentsil ELiga ühinemise läbirääkimiste esimesed peatükid. Nõukogu võtab rahuloluga teadmiseks, et Serbia on esitanud oma tegevuskavad 23. peatüki (kohtusüsteem ja põhiõigused) ja 24. peatüki (õigus, vabadus ja turvalisus) kohta, mis peaksid andma selged juhised nende valdkondade edasisteks reformideks ja heade tulemuste saavutamiseks. Nõukogu tuletab meelde, et nende peatükkide osas tuleb teha edusamme paralleelselt läbirääkimiste üldise edenemisega.

28. Nõukogu innustab Serbiat jätkama seda positiivset suundumust ning intensiivistama õigusreforme ja nende tõhusat rakendamist põhivaldkondades, milleks on kohtureform, korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus ning sõna- ja meediavabadus. Erilist tähelepanu tuleb pöörata põhiõiguste täielikule austamisele, sealhulgas kõige haavatavamate rühmade, eelkõige romade kaitsmisele ning samuti vähemuste kaitse alaste õigusaktide tõhusale rakendamisele, rahvusvähemuste mittediskrimineerivale kohtlemisele kogu Serbias, sealhulgas sellistes valdkondades nagu haridus, vähemuskeelte kasutamine ning vähemuskeelse meedia ja usutalituste kättesaadavus samuti seksuaalsel sättumusel või soolisel identiteedil põhineva diskrimineerimise kõrvaldamisele. Nõukogu jääb ootama, et Serbia esitaks juba kavandatud strateegilised dokumendid. Samuti on vaja teha täiendavaid edusamme demokraatlike institutsioonide sõltumatuse ja avaliku halduse valdkonnas ning toimiva turumajanduse arendamisel ja ettevõtluskeskkonna parandamisel.
29. Nõukogu tervitab ELi vahendusel toimuva dialoogi raames tehtud märkimisväärsed edusamme, eelkõige seoses 25. augusti kokkulepetega. Nõukogu kutsub Serbiat tungivalt üles kiiresti täitma kõnealuste lepingutega endale võetud kohustused ja tegema Kosovoga konstruktiivselt koostööd edasiste kokkulepete väljatöötamiseks ja rakendamiseks. Serbia peab jätkama aktiivset ja konstruktiivset osalemist Kosovoga suhete normaliseerimise protsessis, kus on tehtud olulisi edusamme, eelkõige seoses 25. augustil 2015. sõlmitud kokkulepetega. Nõukogu jätkab Serbia jätkuva osalemise hoolikat jälgimist, et jõuda nähtavate ja püsivate edusammudeni suhete normaliseerimisel Kosovoga, sealhulgas kõikide seni saavutatud kokkulepete heas usus rakendamist, et Serbia ja Kosovo saaksid jätkata edasiliikumist Euroopa suunas, vältides samal ajal olukorda, mille puhul kumbki neist saaks teise jõupingutusi blokeerida, ning seades eesmärgiks, et mõlemad suudaksid täiel määral kasutada oma õigusi ja täita kohustusi. Nõukogu tuletab meelde, et kooskõlas läbirääkimisraamistikuga peab 35. peatüki kohane suhete normaliseerimine Kosovoga paralleelselt edenema Serbiaga peetavatel ühinemisläbirääkimistel tehtavate edusammudega.
30. Nõukogu märgib rahuloluga Serbia üha konstruktiivsemat osalemist piirkondlikus koostöös. Serbia peaks heanaaberlike suhete tugevdamist jätkama. Nõukogu palub Serbial kooskõlas läbirääkimisraamistikuga viia oma poliitika järk-järgult vastavusse ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga.

STABILISEERIMIS- JA ASSOTSIEERIMISPROTSESS

ENDINE JUGOSLAAVIA MAKEDOONIA VABARIIK

31. Nõukogu kinnitab taas oma 2014. aasta detsembris ning 2015. aasta aprillis ja juunis vastu võetud järeldusi seoses endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigiga, Thessaloniki tegevuskava raames võetud ELi kohustust ning endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi kandidaatriigi staatust. Nõukogu kordab taas oma täielikku toetust endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi ELiga ühinemise protsessile.
32. Nõukogu kordab taas oma sügavat muret olukorra pärast riigis, eelkõige tõsise poliitilise kriisi tõttu, millest annavad tunnistust lõhestav poliitiline kultuur, puudulik kompromissivalmidus, tagasilöögid sõnavabaduse ja kohtusüsteemi sõltumatuse valdkonnas ning jätkuvalt vähenenud usaldus riiklike institutsioonide suhtes. Nõukogu tervitab juuni/juuli poliitilist kokkulepet, märkides ära selle täitmiseks seni tehtud samme, muu hulgas opositsiooni naasmist parlamenti ja valimisseaduse muudatuste vastuvõtmist, ning kutsub riigi ja kodanike huvides üles selle täielikule ja konstruktiivsele rakendamisele kõigi osaliste poolt vastavalt kokkulepitud ajakavale ja eesmärkidele. Nõukogu kordab oma üleskutset konstruktiivsema ja kaasavama poliitilise dialoogi pidamiseks riigi sees. Nõukogu toonitab, et oluline on 2016. aasta aprillis toimuvad valimised läbi viia usaldusväärselt, kooskõlas rahvusvaheliste standarditega, ning kutsub kõiki osalisi üles tagama võrdsed võimalused ja valimisreformide läbiviimine kooskõlas OSCE/ODIRHi soovitusetega.
33. Nõukogu kordab taas, et oluline on põhjalikult ja sõltumatult ning ilma takistusteta uurida väiteid pealtkuulamise teel ilmsiks tulnud väärtegude ja nendega seotud kontrolli puudulikkuse kohta ning tervitab eriprokuröri ametissenimetamist ja parlamendi uurimiskomisjoni loomist vastavalt juriidilise ja poliitilise vastutuse analüüsimiseks. Nõukogu kutsub asjaomaseid asutusi üles toetama kõnealuste institutsioonide sõltumatut toimimist.
34. Nõukogu kordab oma üleskutset asjaomastele asutustele uurida põhjalikult, objektiivselt ja läbipaistvalt Kumanovos 9.–10. mail 2015 juhtunut.

35. Nõukogu kutsub veel kord kõiki pooli üles täitma oma kohustusi pakiliste reformiprioriteetide rakendamisel, et käsitleda süstemaatilisi õigusriigiga seotud probleeme, mis on muu hulgas seotud põhiõiguste rikkumise, kohtusüsteemi sõltumatuse, meediavabaduse, valimiste, korruptsiooni, riigiasutuste politiseerimise ning riigi ja erakondade vahelise piiri hägustumise ja kontrolli puudulikkusega. Selleks et hinnata süsteemseid puudusi õiguse, korruptsiooni, põhiõiguste ja siseasjade valdkondades, nagu need kajastuvad pakilistes reformiprioriteetides, tervitab nõukogu komisjoni kavatsust jätkata nende valdkondade hoolikat jälgimist, muu hulgas kõrgetasemelise ühinemisdialoogi kontekstis.
36. Tuleb viia kiiresti lõpule Ohridi raamlepingu läbivaatamine ning rakendada selles sisalduvad soovitud.
37. Nagu märgitakse varasemates Euroopa Ülemkogu ja nõukogu järeldustes, on jätkuvalt äärmiselt oluline heanaaberlike suhete säilitamine, sealhulgas ÜRO egiidi all toimuvate läbirääkimiste teel kokku lepitud ja mõlemale poolele vastuvõetav lahendus nimeküsimuses. Seoses sellega peab nõukogu positiivseks peamiste erakondade juhtide poolt 2. juuni kokkuleppe alusel võetud asjaomaseid kohustusi. Nimeküsimuses peetud pikaajalised arutelud on vaja viivitamata lõpule viia. Vältida tuleks tegevusi ja avaldusi, mis heanaaberlikke suhteid negatiivselt mõjutavad. Nõukogu märgib kõrgetasemeliste kohtumiste ja eksperdikontaktide jätkumist endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi ja Bulgaaria vahel heanaaberlike suhete tugevdamiseks ning jääb ootama nende konkreetseid tulemusi.
38. Nõukogu võtab teadmiseks, et komisjon on valmis esitama soovitude alustada ühinemisläbirääkimisi endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigiga, tingimusel et jätkub juuni/juuli poliitilise kokkuleppe rakendamine ning tehakse märkimisväärsed edusamme pakiliste reformiprioriteetide rakendamisel.
39. Kooskõlas oma 2014. aasta detsembri järeldustega ja kindlaksmääratud tingimuslikkusega pöördub nõukogu pärast 2016. aasta aprillis toimuvaid valimisi endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi küsimuse juurde tagasi, tuginedes enne suve komisjonilt oodatavale värsele teabele.

ALBAANIA

40. Nõukogu tervitab Albaania järjekindlaid edusamme ühinemisläbirääkimiste alustamise seisukohast oluliste prioriteetide käsitlemisel, eelkõige avaliku halduse reformimisel ja kohtusüsteemi põhjaliku reformi ettevalmistamisel, ning julgustab Albaaniat neid jõupingutusi jätkama.
41. Nõukogu tuletab meelde, et ühinemisläbirääkimiste alustamise küsimuse vaatab Euroopa Ülemkogu läbi kehtestatud korra kohaselt pärast komisjonilt hinnangu saamist selle kohta, et Albaania on suutnud vajalikul määral täita ELi liikmesuse tingimusi. Tuletades meelde oma varasemaid järeldusi, kaasa arvatud 2014. aasta juuni järeldusi, kordab nõukogu taas, et Albaanial tuleb ühinemisläbirääkimiste alustamiseks täita viis peamist prioriteeti, ning et komisjonil palutakse lisaks 2016. aastal aruandele esitada põhjalikud ja üksikasjalikud aruanded Albaania edusammude kohta peamiste prioriteetide osas. Samuti tuletab nõukogu meelde, et tagada tuleb peamiste prioriteetide stabiilne, laiaulatuslik ja kaasav rakendamine.

Nõukogu märgib, et nende peamiste prioriteetide osas tuleb teha täiendavaid jõupingutusi, eelkõige vastu võtta kohtureformi pakett ning teha uusi edusamme heade tulemuste saavutamisel ennetavate uurimiste läbiviimisel, süüdistuste esitamisel ja süüdimõistvate kohtuotsuste tegemisel kõigil tasandil seoses korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse, muu hulgas relva- ja uimastikaubanduse vastase võitlusega. Nõukogu rõhutab, et kohtureform on Albaania ELiga ühinemise protsessi jätkuva edasiliikumise põhielement ja võiks soodustada teiste reformide läbiviimist. Samal ajal kordab nõukogu vajadust võtta tõhusaid õiguslikke ja poliitilisi meetmeid, et tugevdada inimõiguste kaitset ja diskrimineerimisvastast poliitikat, muu hulgas sellistes küsimustes nagu kogu Albaanias kõigi vähemuste võrdne kohtlemine ja nende hulka kuuluvate isikute võimalus kasutada oma õigusi, ning rakendada omandiõigusi.

42. Nõukogu jääb ootama kriminaalkurjategijate avaliku teenistuse tööst kõrvalejätmist käsitleva õigusakti vastuvõtmist ja rakendamist, mis peaks suurendama kodanike usaldust oma poliitiliste esindajate ja riiklike institutsioonide vastu. Nõukogu kordab, et Albaania peaks jätkama majandusreforme konkurentsivõime suurendamiseks ning innustab Albaaniat jätkuvalt tegelema ulatusliku mitteametliku majandusega ja parandama ettevõtlus- ja investeerimiskeskonda, kus on vaja teha täiendavaid jõupingutusi.
43. Nõukogu toonitab, et Albaania ELi-suunalise edu jaoks on hädavajalik valitsuse ja opositsiooni vaheline konstruktiivne ja kestev dialoog ELiga seotud reformide teemal.
44. Nõukogu tervitab Albaania jätkuvat konstruktiivset osalemist piirkondlikus koostöös ja rõhutab, et tähtis on tagada heanaaberlikud suhted, mis on üliolulised ka edaspidi. Samuti tunnustab nõukogu Albaania jätkuvat tegutsemist täielikus kooskõlas ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga.

BOSNIA JA HERTSEGOVIINA

45. Nõukogu tervitab asjaolu, et Bosnia ja Hertsegoviina on naasnud ELi integratsiooniprotsessis edasiliikumiseks vajalikule reformiteele. Nõukogu väljendab heameelt selle üle, et Bosnia ja Hertsegoviina ametivõimud võtsid 2015. aasta juulis vastu reformikava ja oktoobris sellega kaasneva tegevuskava. Nõukogu märgib, et Bosnia ja Hertsegoviina on sel aastal hakanud liikuma ELiga ühinemise suunas ning kutsub riigi juhtkonda üles seda tempot säilitama, jätkates reformide elluviimist koostöös kodanikuühiskonnaga. Selleks, et EL kooskõlas varasemate nõukogu järeldustega, eelkõige 2014. aasta detsembri järeldustega hakkaks kaaluma Bosnia ja Hertsegoviina ühinemistaotlust, tuleb reformikava rakendamisel teha sisulisi edusamme.

46. Seetõttu innustab nõukogu Bosnia ja Hertsegoviina ametivõime jätkama kirjalikult võetud kohustuste elluviimist, võttes vastu ja viies ellu vajalikke reforme, eelkõige õigusriigi valdkonna reformi, muu hulgas võitluses korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevusega, avaliku halduse reformi ning sotsiaalmajanduslikke reforme. Nõukogu märgib murega tagasilööke sõna- ja meediavabaduse kasutamise tingimustes. Samuti on vaja tugevdada avalikku haldust ning tagada toimivus ja tulemuslikkus kõigil valitsemistasanditel, muu hulgas kiiresti luua ELiga seotud küsimuste tõhus koordineerimismehhanism, et riik suudaks toime tulla ELi suunas liikumisel tema ees seisvate probleemidega. Selles vallas tehtud edusammud avavad Bosniale ja Hertsegoviinale võimaluse täiel määral kasutada ELi rahastamist.
47. Nõukogu tuletab meelde, et taotledes komisjoni arvamust ELi liikmeks astumise avalduse kohta, palub nõukogu komisjonil pöörata erilist tähelepanu Sejdići ja Finci kohtuasjas langetatud otsuse täitmisele.
48. Nõukogu kordab, et stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu jõustumise järel peaks Bosnia ja Hertsegoviina täielikult täitma selle lepingu kohaseid lubadusi ja võetud kohustusi, sealhulgas kiiremas korras kohandama kõnealust lepingut tulenevalt Horvaatia ühinemisest ELiga. Stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu täielik rakendamine, mis hõlmab ka selle kohandamist, on oluline element riigi pühendumisel ELiga integreerumise protsessi.
49. Nõukogu tuletab meelde, et kooskõlas 2013. aasta Veneetsia komisjoni soovitustega tuleks Bosnia ja Hertsegoviina kohtusüsteemis veel esinevate puuduste kõrvaldamiseks kasutada õigussüsteemi struktureeritud dialoogi. Nõukogu kordab sügavat muret seoses Serblaste Vabariigis (*Republika Srpska*) ettevalmistatava haldusüksuse tasandi rahvahääletusega, millel käsitletakse riiklikku kohtusüsteemi. Sellise rahvahääletuse korraldamine kahjustaks Bosnia ja Hertsegoviina ühtsust, suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust. Samuti võiks see kahjustada jõupingutusi, mida tehakse kõigi Bosnia ja Hertsegoviina kodanike sotsiaalmajandusliku olukorra parandamiseks ja ELiga integreerumise edasiseks süvendamiseks.

KOSOVO

50. Nõukogu võtab hoolikalt teadmiseks, et oktoobris allkirjastati stabiliseerimis- ja assotsieerimisleping Kosovoga. See ainult ELi nimel sõlmitav leping on esimene ulatuslik leping ELi ja Kosovo vahel. Selle eelseisev sõlmimine, jõustumine ja rakendamine ei mõjuta liikmesriikide seisukohti Kosovo staatuse kohta. Pidades silmas komisjoni peatset aruannet Kosovo edusammude kohta viisanõude kaotamise tegevuskava nõuete täitmisel, rõhutab nõukogu, et oluline on täita kõik viisanõude kaotamise tingimused, ning innustab Kosovot jätkama oma jõupingutusi, et liikuda viisanõude kaotamise protsessiga edasi. Nõukogu kavatsus alustada taas Kosovo ELi programmides osalemise raamlepingu üle peetavaid arutelusid ei mõjuta liikmesriikide seisukohti Kosovo staatuse kohta.
51. Nõukogu tervitab Kosovo otsust luua erikohtud ja kutsub Kosovot tungivalt üles viima viivitusega lõpule kõik menetlused, et erikohtud saaksid hakata tegutsema võimalikult kiiresti.
52. Praegune poliitiline vastasseis Kosovos tuleb lahendada kiiremas korras. Nõukogu mõistab hukka vägivalla kasutamise, eelkõige poliitilistel eesmärkidel, ja parlamendi töö takistamise opositsiooniparteide poolt, ning kutsub üles seda otsekohe lõpetama. Nõukogu kutsub üles austama õigusriigi põhimõtet ja taastama parlamendi normaalne tegevus kooskõlas parlamendi kodukorraga. Kõik asjaosalised peaksid tegema ühiseid jõupingutusi probleemide lahendamiseks poliitilise dialoogi kaudu ning kiiresti tegelema Kosovo Euroopa reformikava kõigi aspektide rakendamisega.

53. Nõukogu kutsub Kosovot üles keskenduma ulatuslike reformide elluviimisele, mis on vajalikud stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingust tulenevate kohustuste täitmiseks. Nii see kui ka Kosovo ees seisvad arvukad probleemid nõuavad Kosovo jätkuvalt tugevat poliitilist tahet ja ELi jätkuvat abi. Erilist tähelepanu tuleks pöörata õigusriigi põhimõtte, muu hulgas kohtusüsteemi sõltumatuse edendamisele. Kosovol tuleb tõhustada organiseeritud kuritegevuse ja korruptsiooni vastast võitlust ning näidata tulemusi edukal süüdistuste esitamisel kõrgetasemeliste juhtumite puhul. Esmajoones on vaja ellu viia sellised olulised reformid nagu valimisreform ja avaliku halduse reform. Jätkata tuleks inimõiguste tõhusat edendamist ja kaitsmist kogu riigis, kaasa arvatud kultuuri- ja usupärandi täielikku kaitsmist. Sellega seoses peab nõukogu positiivseks Kosovo hiljuti võetud kohustusi. Tegelda tuleks vähemuste ja haavatavate rühmade hulka kuuluvate isikute kaasamise ja kaitsmisega ning sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamisega.
54. EL jätkab Kosovo sotsiaal-majandusliku arengu toetamist Kosovo Euroopa reformikava osana, muu hulgas tehnilise ja finantsabi kaudu. Nõukogu julgustab Kosovot kasutama oma 2016. aasta majandusreformikava majanduskasvu ja tööhõive platvormina. Kava peaks kajastama ELi ning Lääne-Balkani riikide vahelise majandus- ja rahandusteemalise dialoogi 2015. aasta mai ühistes järeldustes esitatud soovitusi. Selles raamistikus kutsub nõukogu Kosovot tungivalt üles käsitlema riigi elanikkonda vahetult puudutavaid sotsiaal-majanduslikke küsimusi ja tagama reformikavale üldsuse laialdase toetuse. Saavutada tuleks reguleerivate ja järelevalveasutuste täielik toimimine. Kosovol tuleb võtta järelmeetmeid, et täita oma kohustus sulgeda Kosovo A elektrijaam, mis on kõige suurem saasteallikas Lääne-Balkanil, ja taastada selle asukoht.

55. Nõukogu tervitab ELi vahendusel toimuva dialoogi raames tehtud märkimisväärseid edusamme, eelkõige 25. augustil 2015 saavutatud kokkuleppeid. Nõukogu kutsub Kosovot tungivalt üles kiiresti täitma kõnealuste kokkulepetega võetud kohustusi ja tegema Serbiaga konstruktiivselt koostööd edasiste kokkulepete väljatöötamiseks ja rakendamiseks. Kosovo peab jätkama oma aktiivset ja konstruktiivset osalemist Serbiaga suhete normaliseerimise protsessis. Nõukogu jätkab Kosovo jätkuva osalemise hoolikat jälgimist, et jõuda nähtavate ja püsivate edusammudeni suhete normaliseerimisel Serbiaga, sealhulgas kõikide seni saavutatud kokkulepete heas usus rakendamist, et Kosovo ja Serbia saaksid jätkata edasiliikumist Euroopa suunas, vältides samal ajal olukorda, mille puhul kumbki neist saaks teise jõupingutusi blokeerida, ning seades eesmärgiks, et mõlemad suudaksid täiel määral kasutada oma õigusi ja täita kohustusi. Nõukogu tuletab meelde, et edusammud suhete normaliseerimisel Serbiaga on stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu oluline põhimõte, mis on aluseks ELi ja Kosovo vaheliste suhete ja koostöö arendamisele.
56. Kosovo peaks jätkama tihedat ja tulemuslikku koostööd EULEXiga ning aitama aktiivselt kaasa EULEXi mandaadi, kaasa arvatud pärast 2016. aasta juunit muudetud mandaadi täielikule ja takistamatule elluviimisele.
-